

Strindberg på resande fot nr 1: **Gräsligt!** Övermåttan gräsligt att resa!

Att Strindberg var en flitig resenär är allom bekant. Han vistades i själva verket långa perioder av sitt liv utomlands. Närmare bestämt halva sitt yrkesverksamma liv. År 1883 lämnade han Sverige första gången, tillsammans med sin dåvarande hustru Siri von Essen och två barn. Den första tiden var det Frankrike och Schweiz som gällde som bostadsort. Sedan blev det också Tyskland och Danmark. Det var lätt att resa på den tiden. Strindberg reste exempelvis utan pass. En bjärt kontrast till dagens förhållanden.

Om resandets mer fysiska vedermödor, om själva förflyttningen, kunde han emellertid yttra sig på följande vis:

Gräsligt! Övermåttan djävligt att resa! Sjuk nästan hela vägen: låg i Stralsund sjuk och drack fläderthé. Restaurerade med ostron och Rheinwein i Rathskeller zu Lübeck och d:o im guten Rathskeller zu Bremen. Ingen stämning kvar i de här källrarne, gaslampor och annonsplakat förstöra effekten! Jag visste förut att ingenting motsvarar beskrivningar och känner mig därför icke alls duperad. Den del av Europa vi sett och se från Stralsund till Köln är så förbannat ful att Småland med sina stenar är wunderschön! Res aldrig ut för att se något; det finns ingenting att se!

Ovanstående citat fångar möjligen ett upphetsat tillstånd hos vår store nationalskald. Samtidigt har han uppenbarligen fått korn på ett av resandets stora dilemman: skarven mellan bilden och verkligheten. Han visste från början, skriver han. Aldrig så bra som man tror. Inte blir jag lurad, inte. Vi är nog många som tvingas medge att vi fortsätter att bli lurade, trots gedigna erfarenheter av resandet.

Ytterligare ett citat om resor går att hämta ur ett av hans stora dramer – *Till Damaskus*. Här är han mer överlagd förstås, och här får vi kanske en förklaring till hans avoga inställning till resandet. Det är rader med djup. Att resa är att ta avsked:

Har jag icke tagit avsked nog? Var icke hela mitt liv en törnestic av avsked? Gästgivargårdar, ångbåtsbryggor, järnvägsstationer med viftningar av tårade näsdukar?

Kanske kan vi dela känslan av ångest i samband med ett avsked. Vissa löser det genom att inte erkänna känslorna och förringa situationen. Skyndar kanske iväg utan ordentlig hälsning. Andra går åt andra hållet och blir frikostiga med tårar och famntag. Kanske är det en fråga om personlig preferens. Eller så är det erfarenheterna som formar. På Strindbergs tid var resandet paradoxalt nog både enklare och besvärligare än i vår. Han reste som sagt utan pass, gränsövergångarna var aldrig några problem. Dagens faror är uppenbara. Tankarna går lätt till flyktingars ibland direkt livsfarliga etapper, över öppna hav i osäkra båtar. Trots att vi har väletablerade sätt att resa som sällan innebär någon fara alls för dem av oss som tillhör "systemet". Strindberg tillhörde förstås sin tids "system", något som var en förutsättning.

